

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre... 16 kor.
 Negyedévre... 4 «
 Helyben hához hordva:
 Egész évre... 20 kor.
 Negyedévre... 5 «
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre... 24 kor.
 Negyedévre... 6 «

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hét: 5 és
 ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

A szerkesztőség kéziratok visszaadását
 vagy megőrzését nem vállalja.

Előfizetések és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

NAGYVÁRAD, márczius 3.

Csiny.

Gyerekek szokása, hogy ha valamelyik közülök ajándékot kap s az a többinek nagyon tetszik, hát akkor elkezdnek előbb hizelegni. Adj nekem is, nekem is! A boldog megajándékozott persze nem ad. Aztán fenyegetik. Az sem használ. Akkor elkezdik csufolni, bosszantani, ócsárolják az ajándékot — a gyerek megharagszik, sirva fakad s odadobja a féltett kincsét. A cél eléretett.

A politikában ugyanilyen ártatlan kis játékot próbálgat a szabadelvűpárt.

Mikor a nemzet odaadta az ellenzéknek a becses ajándékot: a többséget, a szabadelvűpárti lapok sóvár hízlegéssel irogattak: megbukott nov. 18, de hiszen ti, édes-kedves ellenzékiek, szintén szabadelvűek vagytok, ugy-e íár? No hála Istennek csak hogy a szabadelvűség dicső malma megmaradt! S ha így van, akkor miért ne lennének együtt? Gyerünk egy többségbe, a szívünk ugyanis hozzátok vonz édes-kedves szabadelvű ellenzék!

Az ellenzék megkérdezte jobbik eszét és hátat fordított a hízlegőknek.

Azután jöttek a fenyegetések. Összefogunk a horvátokkal s leszavazzuk az ellenzékét! Velünk van a kétfejű sas és minden viczinális! Szövetkezünk a szászokkal, oláhokkal, tótokkal és Beck bárával! Golyó és akasztófa! Jó lesz velünk

kiegészíteni addig, míg meg nem haragszunk!

Az ellenzék megkérdezte a szívét; férfiasan, bátran dobogott az — s a szavazásnál olyan fényes győzelmet aratott a kormánypárt fölött, a minőt senki sem remélt.

Nincs más hátra, jön a harmadik mód: a bosszantás, ócsárolás.

Kikezdik az ellenzéki koalíciót a néppártnál s igyekeznek a többi ellenzéki pártot a néppárt ellen ingerelni.

Nagy csalódás a szabadelvű pártra, hogy ime, a konzervatívoknak kikiáltott néppárt a legerélyesebben követeli az önálló vámterületet, a magyar vezényszót, a magyar lobogót. Ha ez a történelmi Magyarországhoz ragaszkodó, az udvar előtt sem idegen párt is ennyire magyar, mi alapon lehet osztrákabb a kormánypárt? Ki kell tehát kezdeni a néppártot.

És folynak az ellenzéki könnyek kormánypárti krokodilok szemeiből.

Soha olyan aggódó szeretetet, mint a minővel a kormánypárt most ír az ellenzékéről. Veszendőbe mennek. Reakcióval szövetkeznek. Eladják magukat Molnár Jánosnak. Egyik lap komolyan ajánlotta, hogy az ellenzéknek nem Rakovszkyt, hanem — Vázsonyit kell az alelnöki székbe ültetni. Nem is ér az a többség semmit, ha a néppárt is benne van. Dobjátok el a néppártot is, a többséget is! (Mi majd átveszszük mind a kettőt.)

Micsoda szájalmas, micsoda gyerekes buzgólkodás!

Aztán: Rakovszky Luegernél. A koalíció bomlik. A függetlenségek szakítanak a néppárttal. Megannyi rémhír, megannyi alaptalan ráfogás.

Az ellenzéki szövetség erősebb, mint valaha s a néppártot erősebb kapocs fűzi a 48-asokhoz, mint az agráriusokat Tiszához.

Örök dicséret a vezérő bizottságnak azért a szerencsés tapintatért, hogy egy évtizedes méreg forrást be tudott tömni legalább az ellenzéken.

Ez a méregforrás az örökös egyházpolitikai marakodás volt. Az ördög találta ki ezt a kérdést, hogy a legérzékenyebb oldalon, a vallásban sértse meg ez ország többségét, a kisebbségnek pedig kedvet adjon a kapzsi zsarnokoskodásra. Mi itthon szépen hajba kaptunk azon, hogy én klerikális vagyok, én meg liberális — odaát kacagtak a komédián és mi fizettük a belépti jegy árát.

Az ellenzék igen bölcsen kiadta a jelszót: netörődjünk a jelszavakkal! Legyen ez liberális, ez klerikális — otthon, de a képviselőházban, a politikában legyen mindenki kurucz magyar!

Férfiak határoztak így, éretlen gyereksínyeknek nem fognak felülni.

Dr. K. A.

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Debreczen történetéből.

— Zoltai Lajos könyvei: Debreczen a török uralom végén; a város háztartása 1662—1692. Ara 4 korona. — Debreczen és vidékének urai 1200—1400 közt. Ara 60 fillér. Megrendelhető mind a két munka a szerzőnél, Debreczenben, városháza. —

A Szilágyi-féle millenáris nagy történet évtizedekre szóló alapot adott Magyarországnak általános történetírásának. Az eddigi tudományos kutatások eredményeit megállapította, a további haladás útját kijelölte.

Most a részletekben kell tovább dolgozni, hogy összegyűjtessék a szükséges anyag és a nemzeti történelemnek évtizedek multával ismét tökéletesebb alakja álljon elő.

És ez a részletes, aprólékos, de föltötte nagyértékű munka folyik is. Időről-időre megjelenik egy-egy megyének vagy városnak a monográfiája s nagy a száma azoknak a munkáknak is, amelyek egy-egy városnak vagy megyének bizonyos korszakát mutatják be.

Ez utóbbiak közt kiváló helyet foglalnak el Zoltai Lajos debreczeni városi levéltárnok monográfiái.

Egy kisebb füzetben Debreczen és vidékének 1200—1400. évek közti urait ismerteti Zoltai alaposan, részletesen. Csatolva van hozzá egy térkép is, mely feltünteti a Debreczen környékén akkoriban fennállott falvakat és városokat. Csupa virágzó helység, monostoros város, amelynek helyén ma kis falu vagy tanya van. Sok virágzó községnek még a helyét sem sikerült máig kikutatni. Szomorú térkép — hová lett az a gazdagság és hatalom? Hol állanánk ma, ha azt a pozsduló fejlődést meg nem akadályozták?

Hogy kik és mikor akadályozták meg, azt Zoltai második, nagyobb munkája írja le.

A török uralmat okolják Magyarország nagy elmaradásáért; — voltaképpen pedig hozzájárult ehhez éppen olyan mértékben a »felszabadító« némettség is. Ugy, hogy talán jobb lett volna egész Magyarországnak a török alá jutnia, a honnan előbb-utóbb úgy is felszabadult volna, minthogy egyfelől a török

császár, másfelől a német császár sanyargatta, holott mi oltalmat akartunk keresni mind a kettőnél.

Debreczen helyzete a klasszikus példa erre az »oltalomra«.

Zoltai könyve azt a 30 évet dolgozza föl, amikor a török uralom már vége felé járt Magyarországon: 1662—1692-ig, vagyis míg Nagyváradon basa parancsolt. Most jutott Debreczen keserves helyzetbe. Jogilag Erdélyhez tartozott. A török azonban Nagyváradról megkövetelte a debreczeniek hódolatát, a mit nem kevésbé követelt a király is és követelésének a kassai generális által nyomatékot is tudott adni. Talált a király is jogalapot: Debreczen határának egy része Szabolcs megyébe nyult s ez már királyi terület volt. Végül akadt Debreczennek negyedik ura is Thököly személyében, aki Felsőmagyarországot behódoltatván, természetesen Debreczent is uralma alá vonta.

Ez az uraság pedig röviden annyit jelentett: fizess.

A török valóságos finánczseni volt. Nem

ÉRTESÍTÉS. HAVAS BÉLA
 kézmű-, divat- és rövid-áruházát
 Nagyvárad, Zöldfa-utca 36. sz. E hó 5-én, azaz vasárnap nyitja meg.

Az angol parlamentből.

(Alsóház.) George szabadelvű az 550.000 font sterling póthitelre vonatkozó tárgyalás elnapolását kéri. A kormány ellenkezik az indítvánnyal és azt 191 szavazattal 167 ellenében elvetik. A szabadelvűek a szavazás eredményét bosszantató tetszéssel és mondjanak le! kiáltással fogadta.

A parlament elé ma beterjesztett tengerészeti költségvetés az 1905—1906. pénzügyi évre 33,389.000 font sterling kiadását irányozza elé a folyó 36,889.000 font sterlinggel szemben. A költségvetés apasztása főképpen amaz összegekre vezetendő vissza, amelyeket új építésekre és javításokra követeltek, valamint arra a körülményre is, hogy a múlt év költségeibe befoglalták két chilei cirkálóhajó megvételét. A tengerészeti személyzetet 2100 fővel csökkentették, ami ugy volt lehetséges, hogy a jelentéktelen hadiértékű hajókat kimustrálták. Ezuttal a hajóhad számára kétféle torpedózúzó kívának. A nyílt tengerre valókat és a korlátoltabb vizeken használandókat. Ennek megfelelőleg elhatározták, hogy egy különös típusban az ugynevezett nyílt tengeri torpedózúzóban egyesítik a gyorsaság és a nyílt tengeren működni tudás tulajdonságait. Ez a típus az idén épül. Az ilyen hajók száma tehát viszonylag csekély lesz. Azonkívül új alakot szerkesztenek a parti torpedózúzó számára, amelyek olcsóbbak és ezért nagyobb számúak lesznek. Új építés történik a következő pénzügyi évben: egy csatahajó, négy pánczélos cirkáló, öt nyílt tengeri torpedónaszád, egy új alakú kísérletezésre szolgáló nyílt tengeri torpedóvadász, 12 parti torpedóvadász és 11 tenger alatt járó hajó. Az új hajóépítkezések megkezdésére az 1905—6-ik pénzügyi összeg mintegy egynegyed millió font sterling. A tengerészeti vezetőség nagy reményeket támaszt az új hajók építéséhez és ezzel olyan politikát akar kezdeni, amelylyel kevesebb hajó lesz egyszerre épülőben. Ezzel szemben azonban a hajók elkészítésének ideje, mely eddig átlag 30—36 hó volt, jelentékenyen megrövidült. A folyó évben több mint száz különböző osztályokhoz tartozó.

Az esti ülésen folytatták a hadsereg póthitelének tárgyalását. A szabadelvűek nagy számmal voltak jelen, a kormánypártiak nem, ezért a kormánypárt több tagja az ellenzék gunyos tetszése közt folytatta a vitát, hogy társaiknak ideje maradjon a szavazás végett való megjelenésre. Végre megkezdődött a szavazás és 179 szavazattal 153 ellenében elvetették azt az indítványt, mely a póthitelt megakarta tagadni.

Lord George (szabadelvű) a tárgyalás el-

napolását kívánja és tiltakozik a kormánypártiak magatartása ellen. Balfour miniszterelnök az indítvány ellen szól és kijelenti, hogy a szabadelvűek a kormányt olyanformán akarják megverni, hogy a szavazáskor rohanják meg őket. A kormánynak joga van mindent megtenni ennek megakadályozására.

Igen izgalmas vita után a ház 191 szavazattal 167 ellenében elvetette a George-féle indítványt. A kormány csekély többsége ismét nagy tetszést okozott az ellenzéki sörökben, honnan Mondjanak le! kiáltások voltak hallhatóak. Még több szavazás is volt, melyeknek során a kormánynak 26 és 28 szavazattöbbsége volt. Ezután a póthitel tárgyalását elnapolták.

A politikai válság.

Budapest, márczius 8.

A tizenhat audiencia foglalkoztatta ma délelőtt a politikai köröket. A függetlenségi pártban kevesen voltak fenn s ma már kedvetlenebbül commentálták a kihallgatások dolgát, amelylyel mesterségesen elhúzzák a válság elintézését s kiveszik az ellenzék kezéből azt a jogot, hogy a képviselőházban sürgethesse a kibontakozást.

A függetlenségi pártból meghívásra kerülők névsorából kitetszik az is, hogy a kormány csak a kényelmetlen kötelességének tett eleget, amikor a legnagyobb parlamenti pártot a király elé hivatja.

A két alelnök és a képviselőházi elnök a tisztségükönél fogva kapnak meghívást, gróf Apponyi Albertet pedig csakugyan nem lehetett kihagyni.

Viszont a pártok különböző árnyalataira annyi tekintettel nem voltak, hogy például a Szederkényi-pártból beolvadó tizenöt politikust teljesen figyelmen kívül hagyták. A megszünt frakció egyik tagja ezeket mondotta tudósítónknak:

Tiszának elég oka van arra, hogy mi ránk ne nézzen jó szemmel s ne találja feltétlen ajánlatosnak, ha bennünket odaenged a király. De nekünk ez a megtisztelő óvatossága csak kellemes.

Megszabadulunk azáltal kellemetlen kötelességtől, amelynek teljesítéséből sem volna semmi haszna az országnak.

A pártban az audienciák jelentőségét na-

gyon kevésre taksálják. Azt a kombinációt, hogy például Hódossy Imre vagy Láng Lajos az ellenzékétől egyszerűen kisajátított programnak állnánk oda többséget és kormányt csinálni, gunyos mosolygással veszik tudomásul, mert nincsen arra mód, hogy a függetlenségi párt segítséget nyújtson a bukott rendszernek bármiféle köntösben való feltámasztására is.

Egyik esti lap közlése szerint Tóth János nem megy Bécsbe, mert sem német, sem francia nyelven nem beszél.

Ma Jüst Gyulához, gróf Csáky Albinhoz és Láng Lajoshoz már megérkezett a királyi meghívólevél. Jüst Gyula a délelőtt a képviselőházban töltötte és itt kapta meg a szombat déli egy órára szóló királyi meghívó levelet. A kabinet iroda magyar czime így hangzik: Méltóságos Jüst Gyula képviselőházi elnök urnak Budapest. A szombati audienciára kerülő politikusok tegnap, délután 5 órakor utaztak Bécsbe.

Különben a délelőtt minden különösebb mozgolódás nélkül telt el. A politikai körök várakoznak, mivelhogy egyebet nem csinálhatnak. És várják, mikor kerül ismét a sor gróf Andrássy Gyulára, aki tudvalevőleg addig Töketerében marad, míg a király nem hívja.

A márczius 8-iki ülés rendje.

A képviselőház alelnökének, Bolgár Ferencnek lapja, a »Budapester Tagblatt« ma a következőket írja a márczius 8-iki ülésről:

A lapok igen sokat irnak arról, hogy mi fog márczius 8-án a képviselőházban történni. Mindenekelőtt meg kell állapítani, hogy az elnapolás a válság megoldására, tehát az új kormány kinevezéséig volt tervbe véve, ez a kinevezés pedig eddig meg nem történt.

Ha márczius 8-ikára mégis összehívják a Házat, ez főként azért történt, mert a mandátumok verifikálására előirt 30 nap ezen a napon letelt.

Azonfelül meg kell választani a 9 bírálbizottságot, a melyekbe csakis végleg verifikált képviselők juthatnak.

Ki kell továbbá sorsolni a megtámadott mandátumokat, hogy melyik bizottság bírálja felül az ellenük tett bejelentéseket. Márczius 9-én az állandó verifikáló bizottság alakul meg

erőszakoskodott a várossal szemben, sőt igen sok virágos, ékes nyelven megírt levélben biztosítja annak szabad mozgását. A helyett remekül tudta működtetni az adóprést. Volt a városnak összesen tizezer tallér »szerződött« vagy summa-adója, a melyben benne volt a fejadó, a forgalmi adók egyenértéke, iparadók és vágási illetékek, caducitások illetéke, tizedek és a mátkaadó. Ez csak a rendes adó, amelyen felül kimérték rendkívüli adókat és még ezek tetejébe mindenféle természetbeli szolgálmányokat. Hogy egyebet ne említsünk, Debreczen tartotta fenn a szolnoki hidat, szállított ezerszámmra kenyeret, százszámmra szekeret minden hadjárathoz, Nándorfehérvártól Érsekújvárig, adott közmunkát a váradi és székelyhídi várhoz. Mindezekhez jött a rengeteg sok ajándék. Újévkor a bírónak gratulálnia kellett a váradi basának s jaj volt neki, ha nem bőséges ajándékkal jött át! Ellenben ha a török csak egy levelet küldött át Debreczenbe, a futárnak kidukált a patkópénz vagy nyargaló. Ha janicsár vitte az üzenetet, az sem járt ingyen: talpa fáradtsága járt érte.

Erdély részére csak 1500—2500 tallért fizetett a város évente, viszont a kollégium fejedelmi adományokat kapott, a melyek az adót jóval felülhaladták. Thökölytől nem kapott a város semmit, de annál többet fizetett természetben.

Még a török zsarolás is szelid nyomás volt ahhoz a vadállati kegyetlenkedéshez képest, amit az osztrák generálisok elkövettek. Caprera András, Strassoldo sarchai csak bevezették az eperjesi vadállat, Caraffa császári generális működését.

Két ízben sarcholta meg Debreczent Caraffa. Debreczenbe szállott meg télire hadaival s havi 80,000 forint adót vetett ki. Persze, ezt nem bírta a város kifizetni, tehát Caraffa maga vette kezébe a behajtást. Az előljárósgot bezáratta a városházán, azután megszállott seregével egy egy utcát, a lakosokat összeterelette s válogatott kinzásokkal kényszerítette őket, hogy utolsó vagyontárukat kiadják. Egyeseket összelánczolta, bikacsokkal vertek. Másokat lábaiknál fogva gerendára akasztottak, vagy karjaikat kifeszítve, mellüket gyertyával éget-

ték, ujjai között vasvesszővel hegedülték, körmeiket lefaragták, lábaikat úgy összeverték, hogy bokán alul foszlányokká törött. E kizsáratások folytán 14-en meghaltak. Még így sem telvén ki az adó, Caraffa minden értékes ingóságot elköttya-vetyélt. Pár hónap alatt két millióra rugó kárt csinált Debreczenben ez a vadállat, többet, mint a török egész uralma alatt. A város lakosainak fele kivándorolt másik fele koldussá lett.

Ezért van a magyar történelemben a pogány török basánál is, a tatár kánnál is, gyászosabb értelme ennek a szónak: császári felszabadító generális.

Zoltai könyve élénk és megbízható rajzát adja ennek a szomorú kornak, még pedig régies zamatu, tősgyökeres magyar nyelven. Érdemes munkát végzett a szerző s hálára kötelezte nemcsak a jövő történetíróját, hanem mindazokat, a kik a jelenben is érdeklődéssel olvashatják munkáját.

ERMELLEKI HEGYIBOROK PALACZKOKBAN

elismert jól kezelt tiszta minőségben, 10 palacsktól fölfelé titeres palacskonkint 70 fill.-jével házhöz szállítva kapható az

ERMELLEKI RÉSZVÉNYTÁRSASÁGNAL, Nagypiacz-ter 10. szám.

Minden palacsk: czimkéje, kupakja és dugója az Ermelleki részvénytársaság cégjelzésével van ellátva. Telefon 206. szám.

Telefon 206. szám.

és ezzel a Ház egyelőre be is fejezte teendőit.

Ha azonban az egyesült ellenzék a bukott kormány dolgait óhajtja szellőztetni és felülbírálni, ebben senki meg nem fogja akadályozhatni.

A háboru.

Tokio, március 3. A japánok a legszélső jobb szárnyon folytatólag élénk tevékenységet fejtenek ki. A jobb szárny előrenyomul és üzi az oroszokat állásaikból. Oyama tábornok főhadiszállásáról eredő hírek jelentik, hogy Csingcseng vidékén álló japán csapatok miután Csingcsengcsenget elfoglalták, az ellenséget észak felé üldözik. Csingcsengcsengben a japánoknak nagy tömeg élelmikészlet jutott kezükbe. A japán csapatok, melyek Penczi közül tevékenyek, elűzték az ellenséget állásából, mely Penczihutól északkeletre 13 mértföldre volt és egy másik állásából, mely ettől két mértföldnyire északkeletre van, ugyszintén egy harmadik állásából is, mely a másodiktól négy mértföldnyire van nyugatra. Miután az ellenséget észak felé szorították ki, a Saho mellett lévő japánok bevették a Vajtacsantól három mértföldnyire északra lévő Sunmunpaotsut és Taokutunt. Az oroszoknak a vasut mindkét felén sok tábori és nehéz ágyuja volt, melyek eddig nem voltak tevékenyek, most azonban a japán állásokra lönek.

Mukden el van zárva.

London, március 3. A Daily Telegraph jelenti: Mukden teljesen el van zárva. A japánok óriási erővel vonulnak előre.

Czáfolat.

Pétervár, márc. 3. A kínai nyugati vasut igazgatósága jelenti, hogy nem igaz a Reuter-ügynökség ama niucsvangi híre, hogy a vasuti hidat Tienling és Kaniuán között elpusztították. A hid teljesen rendben van és a forgalmat nem zavarták meg.

Kivégzett japánok.

Budapest, március 3. (Saját tud. táv.) Négy japánt el fogtak az orosz tisztek, midőn azok a vasutat megarták rongálni. A japánokat kínaiak árulták el kik 3000 rubelt kaptak ezért. A négy japánt ma kivégezték.

Az orosz forradalom.

Pétervár, március 3. A czár manifesztumot bocsátott ki, melyben felszólítja a hü orosz népet, hogy a bujtogatók ellen a trón köré se regeljenek.

London, március 3. Varsóból jelentik, hogy ma a rendőrség kaszárnyájába bombát dobtak, de ez nem robbant fel. Két zsidó kereskedőt letartóztatták.

A czár kiáltványa.

Pétervár, márcz. 3. Miklós czárnak a hivatalos lapban ma közzétett kiáltványa így hangzik:

A kikutathatatlan gondviselésnek úgy tett, hogy hazánkat súlyos megpróbáltatásban részesítse. A távol keleti véres háboru Oroszország becsületeért és a Csendes Óceán vizeinek uralmáért amilyen szükséges, nemcsak ami boldogulásunkra hanem a többi keresztény nép évszázados békés fejlődésére, az orosz néptől erőinek nagyfokú megfeszítését kívánta, és sok szívünkhöz közelálló drága áldozatot kívánt. Mig Oroszország dicső fiai önfeláldozó bátorsággal

küzdöttek és életüket adták a hitért, a czárért és a hazáért, hazánkban is zavarok törte ki az ellenség öröme és a mi mély bánatunkra. A lázadó mozgalom rosszhiszemű vezetői fenhéjazástól elvakítva, megtámadták a szent orthodox egyházat és az orosz állam törvényekkel erős alapköveit, azt hívnék, hogy ha a multtal való természetes összefüggést széttépik, a fennálló államrendet elpusztítják és e helyett hazánktól idegen alapon új igazgatást létesítenek. A Szergiusz nagyherceg ellen elkövetett merénylet, ki az első székvárost forrón szerette, és a Kreml szent emlékei között korán vesztette életét, mélyen sértette mindazok nemzeti érzületét, kiknek drága az orosz név becsülete és a haza dicsősége. A ránk mért megpróbáltatást megadással türjük és erőt és vigasztalást meritünk ama kegyelembe vetett szilárd bizalomból, melyben Isten mindig részesítette az orosz hatalmat és a népnek a trón iránt való hűségéből.

A holnapi nap.

Pétervár, március 3. Holnap a jobbgyok felszabadítása napján óriási tüntetések várhatók. Kormány körökben azt hiszik, hogy a forradalom holnap éri el a tetőpontját. A nép körében nagyon izzó a hangulat.

Gorkij köszönete.

Pétervár, márcz. 3. (Saját tud. táv.) Pétervárról írják, hogy Gorkij Maxim a világhírű orosz író, ki jelenleg fogságban van, hálás köszönetet mondott a külföldi sajtónak, mely oly erélyesen és határozottan sikraszállt érte.

Gorkij egy látogatójának elmondotta, hogy egy új regényt írt a «Nap gyermekei» czímmel. Regényében az orosz és a japán néppel foglalkozik, a mostani kelet-ázsiai háborúval kapcsolatban.

A békeczár (?)

Pétervár, március 3. (Saját tud. táv.) Miklós az oroszok hatalmas czárja, kit népe különös előszeretettel »béke«-czárnak nevez, most kiadott rendeletben annak a határozott óhajának adott kifejezését, hogy a kelet-ázsiai Orosz-Japán háborút a végletekig folytassák.

UJDONSÁGOK.

Tiszteletbeli hittudományi doktorok.

A budapesti egyetem hittudományi kara a nemzeti, egyetemi és hitélet nevezetesebb emlékünnepeire tiszteletbeli hittudományi doktorsággal szokott kitüntetni egyeseket a magyar klérus kiváló tagjai közül, kik a nemzeti vagy hitélet terén vagy a tudományos irodalomban működésükkel maradandó érdemeket szereztek.

Igy az egyetem alapításának 100 éves ünnepén hittudományi tiszteletbeli doktorok lettek: *Ipolyi* Arnold püspök, *Fraknoi* Vilmos kanonok történetirók; *Tárkányi* Béla egyházi író, a Szentírás magyar fordításának átdolgozója, — a magyar kereszténység kilencz százados jubileumán ugyanezen kitüntetésben részesült kegyelmes püspökünk *Semrécányi* Pál.

Most pedig szt. Immaculata jubileum alkalmából a hittudományi díszdoktori diplomát kapták az egyetemen *Desszeffy* Sándor csanádi, *Firczak* Gyula munkácsi, *Radnai* Farkas

besztercebányai püspökök és *Bundala* Mihály nagyvárad kanonok, papnöveldei rector.]

Ez utóbbi negyedszázadot töltött a papnevelés terén. Előbb a váradai majd a budapesti papnöveldeinek volt lelkiigazgatója s a nehéz feladatában nagyban hozzájárult a magyar papság buzgóságának és tudományos színvonalának emeléséhez. Derekasán rászolgált a szép és ritka kitüntetésre, melyhez melegen és őszinte szívből gratulálunk.

A királyi kézirat, mely az új díszdoktorok felavatását megengedi, tegnap jelent meg a hivatalos lapban s egész terjedelmében a következő:

Vallás- és közoktatásügyi magyar miniszterem előterjesztésére megengedem, hogy a budapesti tudományegyetemen a szeplőtelen fogantatás kihirdetésének ötven éves fordulójának alkalmából *Desszeffy Sándor* csanádi, *Firczak Gyula* munkácsi, *Radnai Farkas* besztercebányai püspököt és *Bundala Mihály* nagyvárad kanonok tiszteletbeli hittudományi doktorokká avathassa és nevezetteknek a hittudományi doktori okleveleket kiszolgáltathassa.

Kelt Bécsben, 1905. évi február hó 19-én.

FERENCZ JÓZSEF s. k.

Berzeviczy Albert s. k.

TÁJÉKOZTATO.

Márcz. 16. Kath. Szabad Liceum bőjti estélye.

Apr. 6. Kath. Szabad Liceum bőjti estélye.

Apr. 29. Kath. Szabad Liceum záróünnepélye (estélye.)

* **Szabályrendeletek, a jogügyi bizottság előtt.** Nagyvárad város jogügyi szakbizottsága tegnap, pénteken délután ülést tartott *Dus* László v. főügyész elnöke alatt. Két szabályrendeletet tárgyaltak, a bérkocsizásról és a cseléd-társról. Mindkét szabályrendeletet a főkapitány készítette. A bérkocsizásról fennálló szabályrendelet már nagyon elavult s helyénvaló, hogy a változott viszonyokhoz s a közönség igényeihez mérten szabályoztassék a bérkocsis ipar gyakorlása. A cseléd-társról szóló szabályzat nem kisebb fontosságú s régi óhajt valósít meg, ha a cseléd-tartás terén állandóan felmerülő botrányos viszás állapotokon segít. A szabályrendeletek a márcziusi közgyűlésen kerülnek tárgyalásra.

* **Egyetemi tanárok kitüntetése.** A király a hivatalos lap közlése szerint dr *Fröhlich* Izidor és dr *Medveczky* Frigyes budapesti tudományegyetemi nyilvános rendes tanároknak, a tudomány és felső oktatás terén szerzett érdemeik elismerésül, a magyar királyi udvari tanácsosi címet díjmentesen adományozta.

* **A város vámügyei.** A város jövedelmi forrásai között a legelső helyen áll a vámszedési jog, amely az utóbbi rendszer mellett mindjövödelmezőbbé lesz. Nagyvárad város vámfelügyelő bizottsága ma, szombaton délután 4 órakor ülést tart a városházán, amely alkalmával a múlt évi vámbevételek számadásait vizsgálják meg s megállapítják a vámszemélyzetnek járó osztalékot.

* **A Wöber szálloda átalakítása.** A nagyvárad vasuti állomás szük voltát már személyes tapasztalatok után elismerte egy pár kereskedelmi miniszter. A forgalom lebonyolítására sincs elég hely, azonkívül nincsenek megfelelő lakhelyiségek a tisztviselők részére, akiknek pedig a vasuti üzem szempontjából

az állomáson kellene lakniok. Az első bajon alig lehet segíteni, tehát legalább a lakáshíányon akar segíteni az igazgatóság. E célra már korábban megvásárolta a Wöber-féle szállodát s most kér építési engedélyt a várostól az épület gyökeres átalakítására. Egy sarok bolt kivételével az egész épületet lakásokká alakítják át s vasuti tisztviselők fognak benne lakni.

* **A Röntgen sugarak bolondja.** Egy uri módra öltözött nő állított be tegnap a rendőrségre s exaltált módon adta elő panaszát, hogy Budapestről egy vörös orvos Röntgen sugarakkal tönkre tette a balkezét, most pedig a jobbat is el akarja pusztítani. Kérte a rendőrséget, hogy fogassa el az ő gyilkosát. Kérését azután egy szelet papíron írva is beadta. Ebből és magaviseletéből arra következett a rendőrség, hogy a szerencsétlen természetnek meghibbant az agyveleje.

* **Levágta a három ujját.** A tudatlanság és a vérengzésre vezető vadindulatok sok szerencsétlenséget, veszedelmet, és bajt okoznak a szegény nép körében. Csütörtökön éjjel egy 10 éves Iván Simon nevű kuraczelei pásztorgyereket hoztak be a biharmegyei közpórházba, akinek a kezéről 3 ujj le volt vágva. Tegnap a rendőrségi nyomozás folytán megdöbbenően érdekes dolgot mondott el megsebesüléséről. A kuraczelei határban kecskét őrizett egy Nuczu aloy Zennbij nevű társával. Pár krajczárja volt egy gyufadobozban, amelyből egy 2 fillérest kivett s rátette egy fatörzsre. A városban ugyanis látta, hogy a pénzt egy ládára teszik a vásárban és a láda muzsikál. Azért tette a fára pénzt, hogy az is muzsikáljon. Mikor Nuczu nevű társa ezt látta elakarta venni a pénzt, de ő nem hagyta, hanem rászoritotta a balkezét, hogy a pénzt megvédje, sőt biztatta a társát, hogy várjon, mert a fa muzsikálni fog. Nucsu azonban a baltája élével rácsapott a szegény fiu kezére s annak három ujját lemetszette s aztán elszaladt, magára hagyván az elalélt súlyos sebesültet. A szerencsétlen gyermek mikor magához tért, bement a faluba, az anyjához. A sérültet bevitték Nagy-Bárodra, de sebesülése annyira súlyos, hogy az ottani orvos rendeletére a biharmegyei közpórházba szállították.

* **Elveszett kötelezvény.** Még márczius hó 1-én elveszett egy 600 koronáról szóló és Irámie Tógyer által aláírott kötelezvény. Az illető károsult ez uton kéri a becsületet megtalálót, hogy a márczius 31-ikére kiállított ezen kötelezvényt szolgáltassa be a rendőrséghez.

* **Halálozás.** Részvétellel vettük az alábbi gyászhirot:

Alólirottak a szív legmélyebb fájdalommal tudatják a szerető jó nő, gondos édesanya, anyós és nagyja *Szentpétery Ferenczné* folyó hó 2-án életének 73-ik, boldog házasságának 51-ik évében, hosszabb betegség következtében a halotti szentségek ájtatos felvétele után történt gyászos elhunytát. — A boldogult hült tetemei folyó hó 4-én, délután fél 4 órakor fognak a róm. kath. vallás szertartása szerint a Lukács György-utca 28. számú háznál beszenteltetni s a várad-olaszi-i sirkertben örök nyugalomra tétetni. — Mely végtisztesség tételre az elhunyt rokonai és ösmerősei tisztelettel meghívotnak. Nagyvárad, 1905. márczius 2. Áldás és béke lengjen porai felett! *Szentpétery Ferencz*, mint az elhunyt férje. *Szentpétery Karolin* és férje *Király Lajos*, mint az elhunyt gyermeke és veje. *Király Barnabás*, mint az elhunyt unokája.

* **Meghalt az anyja karjai között.** A szent-andrási uton az aradi vámon tul tegnap egy cigány karaván tanyázott. Estefelé a cigányok eltávoztak Szent András felé, egy asszony azonban gyermekével vissza maradt. Az asszony azután bezörgött a vámoshoz és elmondotta hogy Sándor nevű egy hónapoz fia

keze között meghalt. Az asszony, ki *Lakatos Rozának* mondja maót és állítólag vizesgyáni illetőségű, hamarosan a rendőrségre került, a csecsemő hulláját pedig hullaházba vitette a rendőrség és felfogja boncoltatni, hogy a halál oka megállapítható legyen.

* **Verekedés az országuton.** Gulyás Tódor 45 éves atyási lakos tegnap délután Nagyvárad város határában összetalálkozott egy falusi oláh emberrel. A beszélgetésből szóváltás kerekedett, mire az ismeretlen ember egy hatalmas kővel Gulyás Tódort jobb szemén vágta. A súlyosan sérültet a mentők szállították be a közpórházba, s az ismeretlen ember kikutatása iránt a rendőrség megtette a lépéseket.

* **Vérengző inas.** Ilkó János bádogos inas Ujváry Vilmos bádogosnál, már többször brutális módon mutatta be vérengző természetét. Tegnap összetűzött Farkas János 16 éves tanoncátársával, amiért az nem ment be helyette gazdájához a csengetésre. Mikor a gazdája szobájából visszajött a mülhelybe dühében egy 3 élű hegyes szerszámmal Farkas Jánost a balhóna alatt megszúrta. A súlyosan sérült fiut a mentők szállították be a közpórházba. Ilkó János csak a közelmúltban Klein Dezső tanulóknak a fejét verte be. A vérengző fiu ellen a rendőrség megindította az eljárását.

* **Tömeges lopások.** Kiss Gyula kéményseprő panaszt emelt, hogy *Vízvezeték-utca 2/128. sz. a.* lakásából az egyik szekrényből két arany gyűrűt és pedig egy gyémántos és egy pecsétnyomó gyűrűt, 118 korona értékben valaki elloptott. Káros a lopást tegnap vette észre; de hogy mikor lopták el gyűrűjét azt nem tudja. A vasuti állomás főnöksége bejelentette, hogy még kedden délben egy záros teherkocsit ismeretlen tettesek feltörték, és a kocsiiban volt ruhaszövet bált felhasítva, egy csomag férfiruha szövetet 202 korona 40 fillér értékben elloptak. Özv. *Ember Lajosné Balassa tér 2. sz. a.* lakása udvaráról a szárogatás végett kiterített és 15 koronát érő különféle fehérneműeket tegnap virradóra valaki elemelte. Nyomozás folyamatban.

* **Mulató Szabó vendéglőben.** Szabó Gyula Körös-utcai vendéglőjében *Szücs Laci* kitűnően szervezett s új *atrakciókból* összeállított társulatával ma és naponta *fényes előadást tart.* Fellépnek a következő elsőrendű művészek: *Háber Ede* a legjobb szájharmonika művész, műfityülő és állathang utánzó. *Bocskay Bella* fenomenális schanzonette. *Ivanoff Berta* orosz énekesnő. *Bocskay Béla* a magyar *Fregoli* kitűnő humorista és átváltozó művész. Továbbá *Pap Ferencz*, a legszebb hangú bariton énekes, a Király színház v. tagja *Szücs Laci* igazgató új műsorával és *Sz. Harmat Ilonka* Nagyvárad kedvelt szubrettje stb. Ma este szíre kerül *Farkas Imre* ösmert költő kitűnő melodramája a *»Vén cigány«* előadja; *Szücs Laci*.

* **Orfeum a Lloydban.** Kellemes szórakozásra nyílik alkalma a n. é. közönségnek a *Lloyd-kávéházban*, hol egy elsőrendű *budapesti varieté-társulat* estéről-estére nagyszámú közönség előtt tart előadásokat általános tetszés mellett. Nagyon tetszenek a bohózatok, melyek Nagyváradon még teljesen újak. Sok tapsot arat *Grünau* Poldi új és kacagató kupléival, valamint *Thee Ullanoff* orosz tánczosok, *Ormai Lujza* énekesnő, *Berényi Izsó* humorista, *Berényi Bella* énekesnő, *Viola Giza*, *Vida Teréz*. — Ma új műsor és két új bohózat lesz előadva: *»Színházi képtelenség«* és *»A kaszárnya udvarán«* kacagató bohózatok. Családi műsor. Kezdeté 9 órakor.

SZÍNHÁZ.

Heti műsor.

Szombat: Miniszter válság, új vigjáték.
Vasárnap: délután: Charlie nénye; este: János vitéz.

Miniszterválság.

Berczik Arpád, míg aktiv méltóságos ur volt, minden évben irt egy-egy szindarabot, többnyire jót, sőt néhány igen sikerültet is. Mióta nyugalmazott méltóságos ur, mintha nyugalmasabban lelkesitené a muzsája is. Legalább a Miniszterválság ezt mutatja.

Hálás téma volna a jelenlegi helyzetet vigjátékba vinni. Igaz, hogy a mióta a régi rendszer stréberei körülbelül véglegesen letörttek, azóta egy miniszterválság pikantériái nem vonzanak többé annyira. Emberi természetünk, hogy csak a magasba emelkedettek gyöngéin tudunk nevetni vagy felháborodni, ahogy fordul. A régi spanyolfalak mögött, ismeretlen kezek által dirigált miniszterválságok már félig-meddig lomtárba mentek. Egy darab, amely ebbe a nemrég multtá vált időbe tér vissza, nem támaszkodhatik többé az aktualitásra kizárólag. Kell benne egyébrek is lennie.

Ilyen *egyéb* pedig igen kevés van a méltóságos ur darabjában.

Ahol politizál s a politikai jellemeket, helyesebben jellemhiányokat festi, ott csattan a darab, sziporkázik az ötlet, metsz a guny. Hanem hát az életben, főleg pedig a vigjátékban nemcsak politika van, de szerelem is. Itt aztán elcsuszik a toll.

A politikusból nem lesz ember, csak szerep. A hölgyek is csak szerepek, a szerelem pedig összekötő szála a szerepeknek. A darab pompás volna politikai szatírának, szatirikus elbeszélésnek, de vigjátéknak gyenge. Nincs meg benne a drámai elevenség, a vigjátéki bonyodalom; minden a politikáé, ezért a siker is jobban afféle politikai siker, a mit a jó barátok csinálnak.

Mindez nem azt jelenti, hogy a Miniszterválság nem jó. Lehet ötletein, találó megjegyzésein sokat nevetni, sőt gondolkozni is. Csak éppen a vigjátéki szerkezetnek is lépést kellett volna tartania a politikussal.

A mese? Az majdnem semmi. Egy emberből minden áron minisztert akar csinálni a felesége. Emberünk huzódozik, de aztán annyira belelelkedik, hogy egymás után fedezi fel saját kiváló tulajdonságait. S mikor szétfoszlik az asszonyi intrika és a miniszteri szék egy miniszterelnöki kézszorítással elintéztetik, a jelölt ur maga hirdeti ragyogó arccal: »Még nem vagyok miniszter — legközelebb!«

Ennyi az egész és két kis szerelmi história, nagyon képtelen fordulatokkal. A politikai strébesség rajza, a politikai ötletek teszik a darab sikerét.

Az előadás a jobbak közé sorolható. *Tihanyi Miklós* és *E. Kovács Mariska* a két főszerepben tehetségük javát ragyogtatták s igyekeztek a politikai karrikatúrából embereket, ellemeket faragni.

Sikerült is, még pedig igen jól. A többi szerep csak a kettő körül csoportosul. Egyéni alakítás volt Szathmárié, Szarvasié és Rédeyé. A kisebb szerepek is legjobb kezekre bízván, biztosították a sikert.

Közönség közepes számmal. —r.

Igazságszolgáltatás.

Papp Ferencz bünpöre.

A hirhedt kalandor ügyében a budapesti büntető törvényszék *Sárkány Lajos* elnöklete alatt ma délben tizenkét órakor folytatta »

főtárgyalást. A közönség, mely rendszerint részvétellel van a vádlott iránt, ezuttal rendkívül föl van háborodva a cinikus gonosztevő ellen, aki a főtárgyaláson is úgy viselkedik, mintha nem ítélőbírái előtt állana, hanem hóditó körutat tenne a hiszékeny hölgyek táborában. A hangulatot jellemzi, hogy mikor tegnap délután félbeszakították a tárgyalást és Papp Ferenczet a börtönőrök visszavezették czellájába, a hallgatóság szitkokkal illette, ökleivel megtenyeggette, sőt a nők közül egyik másik rá is akart rohanni a vádlottra s Papp Ferencz csak úgy menekülhetett meg a lincselés elől, hogy a börtönőrök közrefogták és futólépésben vitték le a fogház lépcsőjén.

Ma délben a tárgyalás megkezdése után az elnök a védőnek adta át a szót. Dr. *Ledniczky* Jenő védő szerint a vádlott nem annyira gonosz, mint inkább beteges hajlamu ember, aki ifjúkorában egy bünt követett el és azóta nem tudott a legjobb igyekezet mellett sem tisztességes foglalkozáshoz jutni. Ami a vádat illeti, arra nézve semmiféle közvetlen bizonyíték nincs, hogy a vádlott részt vett volna a lopásban, sőt az öngyilkossá lett *Kapatics* Anna levelén kívül semmiféle más bizonyíték sincs arra sem, hogy Papp Ferencz csakugyan ismerte a szerencsétlen leányt.

A védő után még felszólalt maga a vádlott *Papp Ferencz* is, aki erősen hangoztatta ártatlanságát. Lélektani motívumokra hivatkozott minduntalan, majd azzal állott elő, hogy ő tulajdonképpen áldozat, akit a nők kényük-kedvük szerint fölhasználtak, azután bajba keverték.

A bíróság ezután visszavonult, hogy meghozza ítéletét.

A perbeszéd után *Papp Ferencz* vádlott felhívja azt a közbeszólót, ki a tegnapi tárgyaláson lekiáltotta a karzatról, hogy a kérdéses nap előtt látta őt *Kapatics* Annával sétálni.

A felhívásra óriási csend lett a teremben, melyet egy kínos zokogás szakított félbe. *Kapatics* Anna egyik barátja sirva mondta el, hogy az öngyilkosságot megelőző nap látta *Papp Ferenczet* és *Kapatics* Annát együtt sétálni.

Ezután a törvényszék határozathozatalra vonult vissza. Hosszas tanácskozás után meghozták az ítéletet; *Papp Ferenczet* lopás bűntetteiben mondván ki bűnösnek, melyért négy évi börtönbüntetésre ítélték a vádlottat. A törvényszék *Papp Ferenczet* 10.000 korona kártérítésben is elmarasztalta.

Felmentve a rágalmazás vádja alól.

— Esküdtészeki főtárgyalás. —

Érdekes sajtópört tárgyalta tegnap a nagyváradi királyi törvényszék, mint sajtóügyi esküdtbíró.

Orosházán történt, hogy egy nagyobb szabású telekkönyvi átírás miatt összevesztek *Bézy* Balázs Orosháza nagyközség jegyzője és *Bikády* Antal dr. ügyvéd, ki a telekkönyvi átírásokat eszközölte. *Bikády* az átírásért huszonkétezer korona tiszteletdíjat kapott a községtől s ezért a jegyzők megharagudtak rá, mert szerintük ez a tiszteletdíj őket illette, mert az átírásokért járó díjak a jegyzők mellékjövédelme.

Bézy Balázs jegyző ezért társai nevében felszólalt és részt kért a huszonkétezer koronából. *Bikády* a felszólalásra azzal felelt, hogy az *«Orosházi Ujság»*-ban cikket írt *Bézy* és az urisztály ellen nyilvánosságra hozván a jegyző apróbb hivatali szabálytalanságait.

Az ügyben a királyi törvényszék most tartotta meg a tárgyalást, ha bár az inkriminált cikkek még 1901-ben megjelentek.

A tárgyalás elnöke *Csulyok* Béla dr. volt. Szavazó bírák: *Korn* Lajos és *Bissterczky* Elemér volt. Jegyző dr. *Várady* Imre. A közzéadott dr. *Nagy* Géza kir. ügyész, a magánvádat *Berényi* Armin dr. ügyvéd képviselték. A vádlottat dr. *Teleszky* Béla védte.

Rendes esküdtek: Karger Sándor, Csordás Alajos, ifj. Radovits Sándor, Frölich J., Vulkán József, Bozsik István, Vargha Pál, Deutsch Simon, Tikász András, Govrik Kálmán, Dobos Menyhért, Oláh György.

Pótesküdték: Kovács István és Cser János.

A tárgyalás megnyitása után a sértő közleményt olvasták fel, mely az *«Orosházi Ujság»* 1901. évi 52-ik számában jelent meg. *Bikády* Antal dr. a kérdéses nyilatkoztató közleményben azzal vádolta *Bézy* Balázst, Orosháza főjegyzőjét, hogy az ottani tüzoltó egylet pénztára körül több szabálytalanságot követett el.

Dr. *Bikády* Antal vádlott elismerte a cikk szerzőségét s elvállalta érte a felelősséget. Az inkriminált közleményt közérdekből írta, azért, hogy leleplezze a főjegyző üzelmeit.

Bézy Balázs rágalomnak tartja a közleményt, melyet *Bikády* rosszakaratból írt ellene.

A kihallgatott tanúk nagyobb részben terhelő vallomást tettek *Bézy* ellen s igazat adtak *Bikády* közleményének, mely szerintük szóriszóra megfelel az igazságnak.

A kérdések feltevése után a perbeszédre került a sor:

Berényi Armin dr. vádló: *Bikády* vádja, melyet *Bézy* ellen írt, parányi zsugorodott össze. Az egész dolgok oly csekélységek, hogy ily nagy sértést azért nem szabad lett volna elkövetni a vádlottnak. Nyomatvány utján elkövetett rágalmazás és becsületsértés vétségében kéri a vádlottat kimondani.

Dr. *Teleszky* Béla védő hatásos érvekkel bizonyította, hogy a vádlott igazat írt cikkében s ezért nem lehet felelősségre vonni. Magvas, nagy tudású védőbeszéde végén kérte védenze felmentését.

Dr. *Bikády* Antal vádlott szót még pár szót a védelmére: Most is hangoztatja, hogy cikket közérdekből írta. Az a huszonkétezer korona, mit az átírásokért kapott, nem volt oly busás tiszteletdíj azért az óriási munkáért, melyet ő tizenöt segédjével egy fél év alatt elvégzett. Kéri felmentését.

Az elnöki rezümé után az esküdtek határozathozatalra vonultak vissza s egy félórás tanácskozás után meghozták a verdiktet.

Vulkán József az esküdtek elnöke este 9 óra után hirdette ki az esküdtek határozatát, mely szerint a vádlottat a terhére rótt cselekményekben nem bűnösnek mondták ki.

A királyi törvényszék a verdikt alapján felmentette *Bikády* Antal dr. vádlottat a vád és következményei alól.

A törvényszék 410 korona per- és 200 korona utánjárás költségekben, valamint 400—400 korona védői díjban elmarasztalta a főmagánvádlót.

Az ítélet ellen a főmagánvádló képviselője semmisségi panaszt jelentett be.

A «Tribuna» sajtópöre. A nagyváradi királyi törvényszék, mint sajtóügyi esküdtbíró az Aradon megjelenő *«Tribuna»* című román politikai napilap sajtópörtét fogja tárgyalni. A Tribunalban mely a román aktivisták hivatalos közlönye, még múlt évben egy cikk jelent meg, melynek címe *«A választó kerületek be-*

osztása» volt. A cikkben *Buku* Szever a lap felelős szerkesztője erősen kikelt a választókerületek mostani beosztása ellen, melyet a szegény népre nézve igazságtalannak tart. A nagyváradi királyi ügyészség inkriminálta a cikket az osztály elleni izgatás címén megindította az eljárást a közlemény szerzője *Buku* Szever ellen. A vádlottat dr. *Várady* Ödön a kiváló fiatal fiskális védi.

Krözus és Kohn.

Ez a két név a budapesti büntető járásbíró-ság előtt ma egy tetteles becsületsértés keretében került egymás mellé. A panaszos *Kleintuch* József kereskedő, a vádlott pedig *Kohn* Benő magánhivatalnok. A vád szerint egy társaságban *Kleintuch* büszkén fitogtatta nagy briliánsgyűrűit, aranyóráját, drága köves nyakkendőjét, elegáns ruháját és arany szemüvegét. *Kohn* egyideig nyugodtan nézte ezt, egyszer aztán megunva a dolgot, minden szó nélkül arcul köpte.

Ezért jelentette fel *Kleintuch* őt tetteles becsületsértés címén.

A bíró megkérdezte *Kohn* Benőt, hogy hámiért bántalmazta *Kleintuch*-t, mire a vádlott nyugodtan felelt:

— Kérem, tekintetes bíró ur, nekem eszemágában sem volt a panaszos urat sérteni, hanem amint őt henczeget hallottam, *Krözus* jutott eszembe és csupán ennek adtam kifejezést.

— Hát mi köze van *Krözus*-nak *Kleintuch*-hoz?

— A dolog úgy áll tekintetes bíró ur, hogy egyszer *Krözus*-t meglátogatta egy híres bölcs. *Krözus* megmutatta neki mesés kincseit, drágaságait, remek palotáját, berendezését. A tudós csendesen hallgatta *Krözus*-t és mikor ez azt hitte, hogy a tudós az ámulattól nem tud szóhoz jutni, a vendég hirtelen arcul köpte a hatalmas házigazdát.

— Megbolondultál? — kérdezte megütközve *Krözus*.

— Nem én — felelt nyugodtan a tudós — hanem látva ezt a mesés gazdaságot, a márványt, aranyat, drága követ, keresnem kellett egy helyet, ahová köphessek. Éppen így voltam én, bíró ur, mikor hallottam a panaszos ur hivatkozását.

A bíró nem fogadta el ezt a mentséget, hanem a vádlottat becsületsértés miatt ötven korona pénzbüntetésre ítélte.

MULATSÁG.

Farsangi naptár.

Márcz. 4. A V.-velencei Polgári kör bálja.

Márcz. 4. Tiszti bál a Csarnokban.

A magántisztviselők estélye. A magántisztviselők egyesülete, mint azt már jeleztük, ma, szombaton este tartja márczius havi nagy estélyét, melynek sikere érdekében a rendezőség a legnagyobb buzgalmat fejt ki. Ezt igazolja a tánczot megelőző hangverseny műsora is, amely még a legfokozottabb igényeket is kielégíti. Az egyesület azon tagjait, akik tévedésből meghívót nem kaptak, ezúton kéri a rendezőség, sziveskedjenek erre való tekintet nélkül az estélyen megjelenni.

TÁVIRATOK.

Lukács László lemondott.

Budapest, márcz. 3. (Saját tud. táv.) *Lukács* László pénzügyminiszter lemondott körmöczbányai képviselői mandátumáról.

Az ellenzéki pártok megállapodtak abban, hogy a képviselőségre *Szemere* Miklóst fogják jelölni, ki a legutóbbi választáson kibukott a képviselőházából.

Királyi kihallgatások.

Budapest, márcz. 3. (Saját tud. táv.) A »Politikai Értesítő« jelentése szerint vasárnap is folyni fognak a kihallgatások a királynál. Őfelsége egymásután fogadja a meghívott politikusokat kevés időközökben.

Összeütközés a rendőrséggel.

Toulon. márcz. 3. A kereskedelmi alkalmazottak, a kik estei hét órai üzletzárást követelnek, tegnap tüntetést rendeztek, amelyek során összeütköztek a rendőrséggel. Többeket megsebesítettek.

NYILTTÉR.**Értesítés.**

Van szerencsénk a n. é. közönséget tisztelettel értesíteni, miszerint ismét egy első rangú üzletet sikerült megvinnünk, melyet **e hó 22-től** kezdünk elárusítani.

A raktár a következő cikkekből áll: 500 valódi Norbert Langer és Regenhart-féle Rumburgi vásznak, ajour asztal-neműek, garnitúrák és zsebkendőkből. 120 és 140 cmtr. széles gyapjuszövetekből Blous, Pongis és Louisin-selymek, Czérna ruha-zephirek. Francia battistok, gyapju delainek, voilok, csipkék, applicatiók, ágy garnitúrák, férfi-ingek.

Mindezen cikkek a legjutányosabb árakban bocsájtjuk a vevőközönség rendelkezésére és saját érdekükben történik, ha bevásárlásaik előtt dusan felhalmozott raktárunkat megtekintik.

Teljes tisztelettel

Kohn Márton és Tsa,
Kossuth-Lajos-u. Füchsl-palota.

REGÉNYCSARNOK.

PENELOP.

Angol regény.

— Igen, egyszer, utoljára, — válaszolá a leány, megboradva a visszaemlékezéstől, akkor, midőn éreztem, hogy nem bírok tovább a nyeregben maradni. De midőn az ön hangját meghallottam, visszatért a hátorságom.

— Igen, láttam, hogy már utolsó erejét szedi össze, midőn szerencsésen a Zultán elibe került. Hajszálon mult, hogy nagy baj nem esett, — tevé hozzá, magában.

— És igazán nem engedik meg többé, hogy a szegény Zultánra felüljek? — kérde Penelop.

— Megígérte, hogy nem ül többet rá — válaszolá Graham, miközben hosszasan nézte a karos székben fáradtan hátra dőlt leányt.

— És szavamnak ura maradok — mondá Penelop mosolyogva.

Midőn a leány merengő barna szeme találkozott az övével, Douglást — maga sem tudta miért, — öröm fogta el, úgy érezte,

hogy az az ígélet némi kis kapcsolatot képez közöttük. Csak egy hét óta ismerte Penelopét, mégis mindig maga előtt látta arcát s egyre az ő hangja csengett fülében.

Chartres kisasszony e pillanatban tette le, mélyet sóhajtva, egy regénynek utolsó kötetét s a homlokára szoritotta a kezét.

— Borzasztó főfájásom van — mondá. Penelop, igazán nagyot hibáztál, mikor arra a lóra ültél, melyen atyád határozottan megtiltotta a lovaglást.

— Nénikém, a papa engedelmével ültem rá.

Chartres kisasszony fölkel a diványról. — Megyek a szobámba és lefekszem — mondá. Ez a te dolgod annyira megrázott, hogy tönkre tette az idegeimet. Penelop, a szegény jó anyád nagyon elkényeztetett benneteket, még szerencse, hogy nem él s nem láthatja mivé lettetek.

Penelopnak arcába szökött a vér, mialatt nénije Tom kíséretében a szobát elhagyta.

Graham százados nyitott ajtót előtte, aztán visszament előbbi helyére, hol Penelop könnyes szemekkel, büszke, dacos tekintettel, mereven nézett a tűzbe.

Graham nagyon megsajnálta szegényt, de néma maradt.

Penelop heves mozdulatot tett s indulatosan mondá:

— Mindent szívesen eltűrök a nénemtől, csak anyám emlékét ne bolygassa!

Hangja reszketett a felindulástól.

— Beszéljen nekem az édes anyjáról — mondá Douglas gyöngéden.

— Ezelőtt négy évvel halt meg — segítőg a leány. — Algy meg és nem felejthetjük el soha!

Aztán halk hangon elmondá, mennyire szerették egymást s a míg beszélt, feltámadtak édesebbnél édesebb emlékei, hangja remegett s szemei könnyel teltek meg.

Douglas feléje hajolt s így szólt: — Hagyja abba, ha a visszaemlékezés bánatot okoz.

Penelopnak sűrűn hullottak a könnyei; Graham százados pedig részvételt mondá:

— Olyan áldott jó anya lehetett, mint az én édesanyám. Szeretném, ha ösmerné őt és Nellit.

Ezután beszélni kezdett a hegyes, völgyes, piros hanga füvel borított, kies Skótszországban levő otthonáról oly elragadóan, hogy a Penelop könnyei mosolyra változtak.

— Hány testvére van? — kérde.

Mivel észievette, hogy a Graham arcára gyöngédebb kifejezés ült, midőn az anyjáról beszélt, mélyebb rokonszenvet érzett iránta, mi által az összekötő kapocs megszilárdult. Tudta, hogy Graham az anyátlan leány egyedüliségét és fájdalmát megérti.

— Csak egy — viszonzá Graham — csak a Nelli; de van négy fútestvérem, Allan, Tom, Kenneth és a kis Donald. Szegény kis jószág, még szoknyában s a mezitláb futkároz! Egész kis baba volt, midőn atyánk halála hírét vettük. Nagyon jól emlékezem szegény anyám ama mondására, hogy a kis Donaldra az atyja az égből vigyáz. Azt hiszem, most ő az anyánk kedvence.

— És Nelli milyen? — kérde Penelop.

— Nelli barna lányka, tiszta égszínkék szemekkel. Kedves, áldott jó lélek, s nagyon sokat dolgozik. A háztartás gondjai az ő vállaira neheznek és valóságos kis mamája a fiuknak.

— Penelop nevetett.

— Milyen boldog otthona van önnek! — mondá. Szeretném Nellit ösmerni. Már is szeretem.

— Reménylem, egykor meg fogja ösmerni, — válaszolá Graham.

— Kit? — kérde Algy, a szobába lépve.

— Penelop, kit akarsz megösmerni?

— A Graham százados hugát, — válaszolá Penelop. — Családjáról. Skótszországban levő kedves otthonáról beszélt.

Mi borította oly hirtelen lángba az Algy arcát, a fellobbanó tűz, vagy talán Graham

Nelli nevének a kiejtése? Mialatt szeme a Douglas tekintetével találkozott, komoly, mély hangon ezt felelé:

(Folyt. köv.)

KÖZGAZDASÁG.**Értéktőzsde.**

Budapest, márcz. 3.

Oszrákhitelrészvény	— — —	512.94
Magyar hitelrészvény	— — —	806.50
Leszámloló bank	— — —	464.50
Rimamurányi	— — —	514.—
Osztrák-m. államvasuti részvény	— — —	649.—
Közuti vasut	— — —	569.50
Városi villam s vasut	— — —	339.—

A gabonatőzsde határidői.

Budapest, márcz. 3.

Buza ápr.-re	— — —	19.98
Buza máj.	— — —	19.68
Rozs ápr.-re	— — —	15.78
Tengeri májusra 1905.	— — —	15.24
Zab ápr. ra	— — —	14.92
Repcze aug.-ra	— — —	23.30

Hivatalos árfolyamok.

A budapesti áru- és értéktőzsde 1905. márcz. 3-án

Magyar aranyjárdék 4%	— — —	118.90
Magyar koronajárdék 4%	— — —	98.20
Magyar koronajárdék 3 ¹ / ₂ %	— — —	89.45
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	— — —	98.50
Horvát-szlavon földtehermentesítési kötvény	— — —	98.50
Magyar nyerevény sorsjegy-kölcsön	— — —	217.50
Titza-szab. és szegedi sorsjegy-kölcsön	— — —	170.50
Osztrák járadék papirban	— — —	99.90
Osztrák járadék ezüstben	— — —	100.30
Osztrák járadék aranyban	— — —	119.80
Osztrák korona járadék	— — —	1.00
1860. oszt. államsorjegyek	— — —	157.75
Osztrák-magyar bankrészvény	— — —	16.40
Magyar hitelbank részvény	— — —	79.1—
Osztrák hitelbank intézeti részvény	— — —	67.8—
Osztrák-magyar államvasuti részvény	— — —	65.6—
20 frankos arany (Napolendor)	— — —	19.05
Német birodalmi márka	— — —	11.715
London vista	— — —	24.0—
Páris vista	— — —	95.22
20 márkás arany	— — —	23.48

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCKICS GYULA.

10. sz. minta az 1900. évi 86689. sz. körrendelethez.

Ujabb felhívás az adózó közönséghez.

Ismételve felhivatnak mindazok kik a III.—IV. oszt. kereseti és tőkekamat adóra és a Hadmentességi díjra vonatkozó vallomásukat bejelentésüket a már közzétett határidőben be nem adták hogy ezt a vallomásukat 8 nap alatt annnyival inkább adják be, mivel ellenkező esetben adójuk hadm. díjuk a törvényben meghatározott súlyos következmények terhe alatt — hivatalból fog megállapítani.

Kelt Nagyvárad 1905 márczius 3.

Lukács Ödön.

adóügyi tanácsos.

Nagy magtár kiadó.

Várad-Velenczén a volt, Weinberger-féle telepen. Ertekezhetni a KALAPGYÁRBAN Friedländer Hermannál. Telefon: 143.

8145—1904. tkv.

Arverési hirdetményi kivonat.

A székelyhidi kir. járásbírósa mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy dr Imrik Gusztáv ügyvéd által képviselt nagyváradai lat. szert Káptalan végrehajtatónak Sáfár Lajosné és társai végrehajtást szenvedők elleni 852 kor. 46 tőkekövetelés és járulékaik iránti végrehajtási ügyében a nagyváradai kir. törvényszék (a székelyhidi kir. járásbírósa) területén levő Bagamér községben fekvő a bagaméri 372. sz. betétben A I. 1., 2. sor 515., 516. hrsz. jószágtestnek Fischer Dávid, Ábrahám, Róza, Katalin, Jakab és Áront illető 3088-ad részére 673 kor; ugyanezen betétben A II. 1., 2. sorsz. 21064. rész legelő és 21056. rész erdő illetőségre 156 kor; a bagaméri 374. sz. betétben A + 1. sor 1446|2. hrsz. jószágtestre 78 kor; a bagaméri 373. sz. betétben A I. 1—4. sor 617,618. hrsz. ingatlanoknak s 21064. rész legelő és 21056. rész erdő illetőségre Fischer Dávid, Róza, Katalin, Jakab és Áront illető 511-ed részére 1751 kor. és 35 fillérben; ugyanezen betétben A + 1. sor 11971. hrsz. jószágtestre 78 kor; ugyanezen betétben A + 2. sor 11972. hrsz. jószágtestre 78 kor; ugyanezen betétben A + 4. sor 1446 I. hrsz. jószágtestre 162 korona ezennel megállapított kikiáltási árban az árverést elrendelte, és hogy a fentebb megjelölt ingatlanok az 1905. évi

márczius hó 23-ik napján délelőtt 9 órakor Bagamér községében megartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alól is eladatni fog.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlok becsárának 10 százalékát vagyis 67 kor. 30 f., 15 kor. 60 f., 7 kor. 80 f., 175 kor. 13 f., 7 kor. 80 f., 7 kor. 80 f., 16 korona 20 fillért készpénzben, vagy az 1881: LX. t.-cz. 42. §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november hó 1-én 3333. sz. a. kelt igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. t.-cz. 170. §-a értelmében a bánatpénzek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Székelyhid, 1904. decz. 30.

Olasz József,
kir. jbiró.

2080—1905.

Hirdetmény.

Nagyvárad város összes adófizető polgárai kiknek évi adóelőírása a 24 koronát nem haladja az 1883 évi XLIV. t. cz. 55 §-a értelmében ezennel felszólítanak, hogy kincstári adótartozásukat, valamint az ez után esedékes községi adó utadó, s viszhasználati díjakat, késedelmi kamat s egyéb költségeiket, melyek már 1905 év február hó 15-én befizetendő lettek volna, különbeni megzalogosítás terhe mellett 8 nap alatt okvetlenül befizessék.

Nagyvárad 1905 év márczius hó 3
Városi adóhivatal.

„Nagyváradai Hitelbank“

részvénytársaság

(Kossuth Lajos-utca 10. sz.)

házak és földbirtokokra 10—50 évi időtartamra a legolcsóbb kamatláb és a legelőnyösebb feltételek mellett

törlesztéses jelzálogkölcönöket nyujt,

melyeket a legrövidebb idő alatt folyósít. Kölcönkérő részről hiteles telekkönyvi kivonat, kataszteri birtokiv és esetleg községi becsü-bizonyítvány mutatandó be. Drágább kamatozású kölcönöket bélyeg és illeték-mentesen convertál.

Ellogad betétkönyvecskékre és folyó számlára:

6 hóig elhelyezett 5%-os kamatot összeg után fizet.

Előnyös feltételek mellett leszámított váltókat.

Értékpapírok, ékszerek és terményekre előleget ad.

Az igazgatóság.

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban.

SZENT LÁSZLÓ KÖNYVYOMDA

Nagyvárad, Apáczka-utca 3. szám

Művek

folyóiratok, hírlapok,
vonalzatok,
gazdasági nyomtatványok,
egyházi, községi
és egyéb
hivatalos nyomtatványok,
körlevelek,
levélborítékok.

Elvállal és készít:

izléses kivitelben
mindennemű

nyomdai munkákat

jutányos árak mellett.

Vidéki rendelések gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

Levélfeljek,

számlák, falragaszok,
báli meghívók,
tánczrendek, etlapok,
naplók,
palaczkfeliratok,
névjegyek.

gyászlapok

stb. a nyomdai szakba
vágó nyomtatványok
készítése.

A lat. és gör. szert. kath. egyházmegyei nyomtatványok

raktára.

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban.

Budapesti fogtechnikus Nagyváradon.

FOGAK

törhetetlen Vulkaint fogsorokat és szájpaddlás nélküli műfogakat készít kezeség mellett.

SZÉKELY KAROLY975. fogtechnikus,
Nagyvárad Szaniszló (Apolló)-utca. 15. sz.**Vértisztító tea**

Wilhelm Ferencz gyógyszerész, urnak es. és kir. udvari szállító Neunkirchen, Alsó-Ausztria.

Hogy kétségtelenül szükség volt, egy jó és hatásos vértisztító teára, azt bizonyítja egy ilyen szernek előállítására történt számtalan kísérlet. Wilhelm Ferencz gyógyszerésznek szakismeretei alapján sikerült ilyen vértisztító teát a leghatásosabb alkatrészekből összeállítani; teájában nem kevesebb mint 30 különböző alkatrész van, mely különös eljárással állítható elő.

Ezen tea hatásáról eszünk és köszvényről számos gyógyult köszönőlevele tanuskodik. Csak gróf Butschin-Streitfeld grófnő, alezredesné köszönőlevelére utalunk.

Kapható Franz Wilhelm gyógyszerész, es. és kir. udvari szállító Neunkirchen, Alsó-Ausztria, valamint nevesebb gyógyszertárakban és drogueriakban.

*Nagyvárad város rendőrkapitányi hivatalától.

3348—1905. szám.

Hivatalos hirdetmény.

A hernyó fészkek leszedése, lepke-tojások, vértetű, valamint a darázsfészkek téli irtása, illetve ház, kert, illetve szőlő tulajdonosok kötelessége lévén, — felhívom említetteket, hogy e nembeli munkálatokat olyként fogatosítsák, hogy folyó évi március hó utolsó napján a hatóság által megtartandó vizsgálat alkalmával gyümölcsfaik fergéktől mentes állapotban találtassanak.

Mindazon helyeken, hol fentemlített kártékony rovarok irtása elmulasztott, az irtás munkálatai illető mulasztó tulajdonos költségére hatóságilag fogatosítottatnak s azonkívül illető tulajdonos 100 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntettni is fog.

Nagyvárad, 1905. február 28.

Gerő,
r. főkapitány.**Erdélyi fajalmák**

kaphatók, ugymint: *Batul, Ranet, Sővári és pogácsa alma*. Kilója: 12, 14, 18, 20, 24 krajczárért. Visszont-elárusítók árendedményben részesülnek.

Raktár Színház-u. (dr. Adorján ház), és **Teleki-u. 24. sz.**

Kiadó lakás.

Nagyvásár-tér 60. szám alatt (volt Mandl-ház) első emeletén 5 szobából álló lakás mellék-helyiségekkel 1905 május 1-től, továbbá a Lukács György u. 6 szám, (volt Rómer házban) 2 szobából álló garcon lakás mindenóra kiadó.

Értekezhetni a *Polgári takarékpénztárnál*.

Magyar műbutorgyár

részvénytársaság.

NAGYVÁRADON, Fő-utca elején.
Modern lakás, szálloda és kávéház berendezések iparművészeti vállalata. Telefon: 421 sz.

Elegáns matt és fényezett

BUTOROK

jutányos gyári árban.
GYÁRTELEP: BÉKÉSCSABÁN.
Raktárak: Nagyvárad, Baja.

Zálogházi árverés.**A „Biharmegyei Takarékpénztár“****zálogosztálya**

1905. március 7-én árverést tart.

Az elzálogosított tárgyak márcz. 6-ig rendezendők.

Nagyvárad város VILLAMOS MŰVE

értési i. a n. érd. izzólámpa körtéket tart raktáron 3. legfeljebb 3-4 watt fogyasztással egyértékeként, melyek legolcsóbb áron kaphatók. **A sima izzólámpa ára darabonként 72 fillér**, homályos (matt), színes fényképező-lámpák és mindennemű izzólámpa különlegességek ugyancsak kartell áron kerülnek eladásra. Ugyanott kaphatók **nerst-lámpák** és **osmium-lámpák** gyertyánként 15 watt fogyasztással.

Csillárok, és villamosmotorok eredeti gyári árak mellett.

kaphatók. A villamos mű igazgatósága elvállalja

villamosvilágítási

és erőátviteli berendezések felszerelését, bővítését, átalakítását, javítását, ivlámpák kezelését, hozzávaló szénpalozák szállítását, berakását és minden e szakmába vágó munkálatokat a legolcsóbb ár mellett

Nagyobb megrendeléseknél megfelelő engedmeny. Költségvetések ingyen.